

Dnr N2018-03829-RTS

Näringsdepartementet

Yttrande över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering; de fondspecifika förordningsförslagen, ett förslag till förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder samt ett förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM (2018) 372-375, 382, 390 och 471-473

Kulturrådet har anmodats att yttra sig avseende ovan rubricerade remiss. Av de nio förordningsförslagen samt bilagor har Kulturrådet valt att i detta yttrande lämna synpunkter gällande Europeiska socialfonden+, Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Sammanhållningsfonden (CF) samt förslaget till bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) då vi bedömer att dessa delar har särskild bäring på myndighetens kompetens- och ansvarsområde kultur.

Vi har valt att främst inkomma med övergripande synpunkter och ger därför ej specifika yttranden över samtliga artiklar i respektive förordning. Vi avstår även från att ge synpunkter gällande indikatorer, uppföljning och granskning av programmens resultat.

Nedan anges myndighetens uppdrag kopplade till sammanhållningspolitiken, ett antal styrdokument som bör beaktas i utarbetandet av de framtida programmen samt synpunkter på förordningsförslagen.

Kulturrådets uppdrag

Kulturrådet har ett flertal olika uppdrag med koppling till EU:s struktur- och investeringsfonder, EU:s sektorsprogram för de kulturella och kreativa sektorerna Kreativa Europa samt kulturens roll för regional utveckling. Kulturrådet är nationell kontaktpunkt för EU:s sektorsprogram för de kulturella och kreativa sektorerna Kreativa Europa. Myndigheten är även representerad i Övervakningskommittén för det Europeiska socialfondsprogrammet under perioden 2014–2020.

Kulturrådet deltar i det regionala tillväxtarbetet med utgångspunkt i myndighetens kulturpolitiska grunduppdrag. Kulturen har en viktig roll för regional tillväxt och för en hållbar samhällsutveckling, både i egen kraft och i samverkan med andra politikområden. På uppdrag av regeringen tog Kulturrådet år 2015 fram en strategi för hur myndighetens medverkan ska ske i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik i den nuvarande programperioden år 2014–2020. I strategin framgår exempelvis att Kulturrådet ska belysa kulturens betydelse för andra samhällsområden – för politiker och tjänstemän inom politikområdena näringsliv, innovation och utbildning, bidra till att sprida kunskap om kulturens roll i regional utveckling, verka för ett strategiskt fokus på kultur samt kulturella och kreativa näringar, i regionala styrdokument samt stödja och främja ökad internationalisering och exportmöjligheter för kulturskapare. Kulturrådet ingår även i den nationella analysgrupp för regional tillväxt och attraktionskraft som ska bidra till genomförandet av den nationella strategin 2014–2020.

Vidare samverkar myndigheten med regionala företrädare inom kultursamverkansmodellen, som ska skapa en stark kulturell infrastruktur och regional mångfald som ger befolkningen i landet möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud präglad av förnyelse och kvalitet. Kulturrådets styrelse beslutar utifrån regionala kulturplaner om fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet. Regeringen har inrättat ett samverkansråd för kultursamverkansmodellen bestående av Kulturrådet (ordförande), Konstnärsnämnden, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska filminstitutet.

Kulturrådet har ett årligt regeringsuppdrag att redovisa utfallet av projekt med kulturanknytning som beviljats stöd inom EU:s struktur- och investeringsfonder, inklusive inom de territoriella samarbetsprogrammen.

Myndighetens återrapportering visar att färre projekt med kulturanknytning har beviljats stöd hittills i den nuvarande EU-programperioden 2014–2020 i jämförelse med föregående programperiod. Möjligheterna att ansöka om stöd för kulturrelaterade projekt inom Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) har under nuvarande programperiod varierat mellan olika regioner och få kulturanknutna projekt har beviljats stöd. Inom Europeiska socialfonden har beviljade projekt med kulturanknytning varit mycket låg under nuvarande programperiod.

Generella synpunkter

Kulturens roll för regional utveckling

Den infrastruktur och de verksamheter som bedrivs inom kultursektorn utgör en väsentlig bas för regional attraktivitet och hållbar tillväxt. Kulturrådet menar att initiativ inom kultursektorn i högre grad bör nyttjas i kommande programperiod för att nå en positiv utveckling och bidra till att uppnå målen med sammanhållningspolitiken. Utöver kultursektorns eget värdeskapande kan den kompetens och kunskap som återfinns inom sektorn även berika andra samhällssektorer och bidra till exempelvis innovationer, företagsutveckling och social inkludering. I den kommande partnerskapsöverenskommelsen bör det på ett tydligt sätt framgå att begrepp som innovation kan och ska tolkas brett, i enlighet med den definition som inryms i den svenska innovationsstrategin liksom i EU-2020 strategin och i OECD:s rekommendationer till Sverige. I Sveriges nationella innovationsstrategi anges att de kulturella och kreativa näringarna får ökad betydelse för Sveriges ekonomi¹. I strategin anges även att nya affärsmodeller utvecklas inom de kulturella och kreativa näringarna och att kopplingar mellan olika branscher och kunskapsområden bidrar till att förnya näringslivet i hela Sverige.

Gällande att öka konkurrenskraften hos mikro-, små och medelstora företag vill vi betona att kultur och de kulturella och kreativa näringarna är en tillgång för entreprenörskap, företagande och attraktivitet i såväl stad som på landsbygden. I ett brett innovationsbegrepp som inkluderar implementeringen av innovationer i form av nya eller förbättrade varor, tjänster samt produktions- och organisationssätt, ser vi en särskild potential för hållbar tillväxt och förnyelse i kopplingen mellan olika branscher, kluster och branschanalyser. Aktörer inom de kulturella och kreativa

---

¹ Den nationella innovationsstrategin, Regeringskansliet, s. 38:
<http://treff.se/wordpress/wp-content/uploads/2015/06/Innovationsstrategi-2020.pdf>

sektorerna arbetar i dag ofta även med social innovation.

Natur-, kultur och kulturmiljöers betydelse för regioners utveckling och attraktionskraft har även framhållits under senare tid. Samverkan mellan natur, kultur, kulturarv och regionens näringsliv beskrivs som en förutsättning för innovativa och attraktiva miljöer. Kulturens betydelse för regional utveckling, hållbar stadsutveckling och för ökad social inkludering har synliggjorts inom såväl forskning som i antagandet av policydokument och insatser i Sverige, inom EU och genom exempelvis FN:s New Urban Agenda². I New Urban Agenda anges exempelvis i punkt 124 och 125 att:

”Vi ska inkludera kultur som en prioriterad del i stadsplanering och strategiarbete. [...] Vi ska stödja utnyttjandet av kulturarvet för hållbar stadsutveckling och erkänna dess roll för att stimulera deltagande och ansvarstagande. Vi ska främja innovativ och hållbar användning av arkitektoniska monument och platser, med avsikt till värdeskapande, genom respektfull restaurering och anpassning. Vi kommer att engagera nationella minoriteter och lokalsamhällen för att främja och sprida kunskap om materiella och immateriella kulturarv och skydda traditionella uttryck och språk, bland annat genom användning av ny teknik.”

Den potential som kulturen och de kulturella näringarna har för hållbar samhällsutveckling, attraktionskraft, innovation, tillväxt och sysselsättning är stor. De kulturella och kreativa näringarna i Sverige och i Europa har god tillväxtpotential som Kulturrådet menar i högre grad än i nuvarande programperiod bör stödjas genom exempelvis Europeiska regionala utvecklingsfonden. Kulturrådet bedömer även att det är relevant att det i nästa programperiod finns ökade möjligheter för kulturanknutna initiativ och projekt i vid bemärkelse inom Europeiska socialfonden+.

Synpunkter på förordningsförslagen

Kulturrådet välkomnar Europeiska kommissionens förslag till nya förordningar för EU:s sammanhållningspolitik och ser positivt på att förslagen avser uppnå en modernisering, inklusive förenklingsåtgärder, av struktur- och investeringsfonderna under kommande programperiod 2021–2027.

---

² New Urban Agenda, Habitat III, United Nations, 2017:
<http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf>

Kulturrådet vill mot bakgrund av det låga antalet kulturanknuta projekt inom strukturfonderna se fler projekt under nästa programperiod inom såväl infrastruktur för kultur som utveckling av de kulturella och kreativa näringarna och projekt relaterade till kulturarv. Kulturrens, liksom de kulturella och kreativa näringarnas, betydelse för hållbar utveckling, attraktionskraft, innovation, tillväxt och sysselsättning, bör på ett tydligt sätt beskrivas som ett tvärgående perspektiv i den kommande partnerskapsöverenskommelsen och i de nationella programmets utformning. Kulturrådet bedömer att det är relevant att det i kommande programperiod finns ökade möjligheter för satsningar gällande sektorsområde kultur i de svenska programmen och i partnerskapsöverenskommelsen.

Gällande möjligheter till finansiering för kulturanknutna projekt inom kommande programperiod 2021–2027, bedömer Kulturrådet att det finns störst potentiella möjligheter inom dessa tre mål:

- (a) Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling.
- (d) Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter.
- (e) Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads- landsbygds- och kustområden och lokala initiativ.³

Kulturrådet anser att projekt inom följande dimensionskoder bör tillvaratas inom mål (e) Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads- landsbygds- och kustområden och lokala initiativ. Kulturrådet bedömer att bland annat dessa koder är viktiga för kultursektorns möjligheter att delta i kommande programperiod:

- Kod 129 Skydd, utveckling och främjande av kulturarv och kulturella tjänster
- Kod 128 Skydd, utveckling och främjande av offentliga turismtillgångar och därmed sammanhängande turismtjänster
- Kod 130 Skydd, utveckling och främjande av naturarv och ekoturism

---

³ Kapitel II, Politiska mål och principer för stöd från fonderna, Artikel 4, Politiska mål.

Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf)

Kulturrådet är positivt till inriktningen för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och finner de tematiska målen relevanta. Inom Politiskt mål 1 "Ett smartare Europa – innovativ och smart ekonomisk omvandling" anser Kulturrådet att möjligheter till finansiering av kulturrelaterade insatser ska tillvaratas. Kulturrådet är positivt till den ökade satsningen inom Eruf på hållbar stadsutveckling som innebär att 6 procent av medlen inom fonden avsätts specifikt för hållbar stadsutveckling. Myndigheten ser intressanta möjligheter för projekt där kulturens roll för hållbar stadsutveckling inom området och i insatserna som föreslås fokusera på bl.a. kapacitetsuppbyggnad, innovativa åtgärder, kunskap, utbyten och policyutveckling.

Kulturrådet välkomnar att medlemsstaterna och kommissionen bör sträva efter att undanröja ojämlikhet och främja jämställdhet mellan kvinnor och män och integrera ett genusperspektiv, samt bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (punkt 5 i förslaget till förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden).

Vi ser även positivt på förslaget att inom ramen för ETS/Interreg stödja samarbete inom strukturerade partnerskap med parter från alla regioner i unionen och gränsöverskridande regioner eller regioner som omfattas av makroregional strategi (punkt 13).

Kulturrådet är positivt till förslaget att stöd från Eruf till produktiva investeringar inom särskilt relevant mål endast ges till mikroföretag samt små och medelstora företag, vilket vi bedömer kan gynna exempelvis kulturella och kreativa företag att utvecklas.

Kulturrådet välkomnar vidare förslaget till Artikel 2, Särskilda mål för Eruf och Sammanhållningsfonden. Insatser relevanta för aktörer inom kultursektorn i vid bemärkelse bedömer vi främst rymas inom delmålen för:

- mål (a) Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling,
- mål (d) Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter, samt

- mål (e) Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads- landsbygds- och kustområden och lokala initiativ,
  - i) främja en integrerad social, ekonomisk och miljömässig utveckling, kulturarvet och säkerhet i stadsområden,
  - ii) främja en integrerad, social, ekonomisk och miljömässig lokal utveckling, kulturarvet och säkerhet inklusive på landsbygden och i kustområden, även genom lokalt ledd utveckling.

Kulturrådet bedömer att de sex angivna stödområdena i förordningsförslaget omfattar investeringar i exempelvis kulturella och kreativa näringar, kulturarv och kulturell infrastruktur.

Kulturrådet är positivt till förordningsförslaget gällande Artikel 9, Hållbar stadsutveckling och Artikel 10, Europeiska stadsinitiativet. Myndigheten ser stor potential för relevanta insatser där kultur kan bidra till hållbar stadsutveckling i denna del.

I utformningen av de kommande nationella programmen och partnerskapsöverenskommelsen vill Kulturrådet poängtera att det är betydelsefullt att stöden till innovation och småföretagande också kommer företag inom de kulturella och kreativa sektorerna till del.

Europeiska socialfonden+ (ESF+)

Kulturrådet välkomnar förslaget till förordning för Europeiska socialfonden+ och det föreslagna bredare tillämpningsområdet för ESF+. Myndigheten anser att innehållet och målformuleringarna för fonden är relevanta och ändamålsenliga och har därför inga specifika synpunkter gällande förordningsförslagets formuleringar. Vi anser att möjligheter till relevanta kulturinitiativ bör tillvaratas inom samtliga berörda områden: sysselsättning, utbildning, social inkludering och hälsa. Kultur kan spela en viktig roll i Europas sociala dimension såsom anges i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. I Europeiska kommissionens strävan att uppnå ett mer socialt EU menar Kulturrådet att kulturens roll för ökad social inkludering är viktig.

Myndigheten är positiv till formuleringarna av Artikel 6, Jämställdhet samt lika möjligheter och icke-diskriminering, gällande att de insatser som stöds av delen för sysselsättning och social innovation samt hälsa ska säkerställa jämställdhet under hela utarbetandet, genomförandet, övervakningen och

utvärderingen, samt främja lika möjligheter för alla utan diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder, sexuell läggning under hela utarbetandet, genomförandet, övervakningen och utvärderingen.

Vi välkomnar skrivningarna i Artikel 13, Innovativa åtgärder där medlemsstaterna ska stödja åtgärder för social innovation och sociala experiment eller stärka underifrånstrategier som bygger på partnerskap som inbegriper myndigheter, privat sektor och det civila samhället, t.ex. lokala aktionsgrupper som utformar och genomför lokalt ledda utvecklingsstrategier. De operativa målen i Artikel 23, Kapitel I – Särskilda bestämmelser för delen sysselsättning och innovation, exempelvis (g) stödja utvecklingen av sociala företag bedömer vi relevant även för kulturinitiativ i vid bemärkelse.

Integreringen av programmet för EU:s åtgärder på hälsoområdet med ESF+ och de synergieffekter som ämnas skapas ser myndigheten positivt på. Inom området kultur och hälsa/kultur i vården finns möjligheter till relevanta satsningar.

Interreg och Lokalt ledd utveckling

Kulturrådet välkomnar den integrerade strategin för territoriell utveckling och särskilt lokalt ledd utveckling (LLU) inom ramen för målet "Ett Europa närmare medborgarna" och att regionala och lokala utvecklingsstrategier ska ligga till grund för medlemsstaternas satsningar. Vi ser positivt på att stärka och underlätta lokalt ledd utveckling genom att bättre ta till vara den lokala potentialen genom hänsyn till lokala behov och potential, sociokulturella egenskaper, stärkt lokal kapacitet och stimulans av innovation. Myndigheten bedömer att LLU fortsatt, med väl formulerade nationella och lokala prioriteringar, kan erbjuda möjligheter för relevanta insatser inom sektorsområdet kultur.

Avslutande synpunkter

Myndigheten instämmer även i de fördelar som synergieffekter genom finansiering av olika EU-program och fonder kan innebära. Möjligheten att kombinera/samordna finansiering från olika unionsinstrument i en samordnad/koordinerad insats är väsentlig och bör både beskrivas och utnyttjas bättre under kommande programperiod. Kulturrådets bedömning är att det potentiellt finns synergieffekter att utvinna genom samfinansierade

satsningar mellan exempelvis Kreativa Europa och Eruf, Interreg eller ESF+. Horisont Europa och Erasmus+ är andra sektorsprogram som kan kombineras för att skapa ytterligare synergier. I den nuvarande programperioden finns en ambition att skapa synergier mellan sektorsprogrammet Kreativa Europa och Europeiska socialfonden. Vi kan dock se att denna ambition inte har uppfyllts i praktiken.

Kulturrådet välkomnar vidare att de förvaltande myndigheterna bör offentliggöra strukturerad information om utvalda insatser och stödmottagare på respektive programs webbplats. Om de förvaltande myndigheterna konsekvent registrerar/taggar exempelvis beviljade kulturanknutna projekt i sina databaser, skulle Kulturrådets årliga regeringsuppdrag att redovisa resultatet av kulturanknutna projekt inom EU:s struktur- och investeringsfonder underlättas.

Mot bakgrund av att initiativ och projektinsatser inom sektorsområde kultur har minskat i den nuvarande programperioden är vår bedömning att om exempelvis begreppen ”kultur”, ”kulturarv” och ”kulturella och kreativa näringar” används uttryckligen, så skulle insatser som har bäring på kultur prioriteras i högre grad samt att det skulle tydliggöras för potentiella sökanden vilka stödmöjligheter som finns.

Kulturrådet vill avslutningsvis framhålla betydelsen av att regeringen inför förhandlingarna mellan Europeiska kommissionen och utarbetande av nationella målsättningar och program, ser till att kulturföretagande och att aktörer inom sektorsområdet kultur ges goda möjligheter att bidra till måluppfyllelse i den kommande programperioden 2021–2027 inom Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Europeiska socialfonden+.

Yttrandet har beslutats av generaldirektör Staffan Forssell efter föredragning av verksamhetsansvarig Elin Rosenström. I ärendets beredning har även enhetschef Bongie MacDermott, verksamhetsstrateg Signe Westin, handläggare Karin Westling, handläggare Nardin Crisbi samt utredare Johanna Övling deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Staffan Forssell

Elin Rosenström